

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Er referens: Ju2024/02620

Vår referens: 25–337

Post- och telestyrelsens remissvar avseende betänkandet Säkerhetsprövningar – nya regler (SOU 2024:88)

Post- och telestyrelsen (PTS) har enligt 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation. PTS är också tillsynsmyndighet enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585) för enskilda verksamhetsutövare inom områdena elektronisk kommunikation och posttjänst. PTS lämnar med utgångspunkt från myndighetens ansvarsområde nedanstående synpunkter på betänkandet.

Övergripande synpunkter

PTS är överlag positiv till utredningens förslag. Regelförändringar som tydliggör hur säkerhetsprövningen ska genomföras är bra för att skapa förutsättningar för en så enhetlig tillämpning av reglerna som möjligt. Det är viktigt för såväl Sveriges säkerhet som för enskildas rättssäkerhet.

Kap. 7 Överväganden om säkerhetsprövningen

När det gäller de överväganden som utredningen redovisar i kap. 7, Överväganden om säkerhetsprövningen, ser PTS positivt på uppräknningen av vilka personliga förhållanden grundutredningen bör omfatta. Det ökar förutsättningarna för en mer enhetlig säkerhetsprövning. PTS anser dock, liksom Försvarsmakten i deras särskilda yttrande, att de omständigheter som räknas upp bör vara ska-krav (sid. 158f). Det kan formuleras som att utredningen åtminstone ska omfatta dessa omständigheter. Hur djupt utredningen ska gå i

respektive punkt kan dock anpassas till de arbetsuppgifter den prövade ska ha samt vilka skyddsvärden som aktualiseras. Det kan också övervägas behov av vägledning kring tidsaspekten, hur länge eventuella sårbarheter ska beaktas, t.ex. avseende ekonomiska faktorer.

PTS ser vidare behov av förtydligande om uppgifter avseende den prövades närstående och umgängeskrets kan/ska beaktas både för prövning i säkerhetsklass 2 och 3 (sid. 158). Eftersom det endast är för säkerhetsklass 2 som medkontrollerad tas med kan det övervägas hur ingående uppgifter som får/bör inhämtas avseende närstående i säkerhetsklass 3.

Kap 8. Säkerhetsprövningsbeslut

Avseende kap. 8, Säkerhetsprövningsbeslut, finner PTS utredningens förslag att resultatet av säkerhetsprövningen ska dokumenteras i ett skriftligt beslut bra. I säkerhetsprövningsbesluten kommer dock i flertalet fall de omständigheter som varit avgörande för beslutsfattarens ställningstagande rymmas inom de undantag från motiveringsskyldigheten som föreslås. Mot bakgrund av att beslutsfattaren måste vara mycket återhållsam vid motiveringen kan det vidare tänkas att motiveringarna kommer att vara väldigt översiktliga och inte bidra till att den enskilde kan ta tillvara sin rätt vid överprövningen på det sätt som avsetts.

Utredningen tar också upp frågan om det bör införas särskilda avvikande handlägningsbestämmelser för just säkerhetsprövningsärenden. PTS anser att som utgångspunkt bör förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser tillämpas vid förvaltningsmyndigheters ärendehandläggning och att handlägningsbestämmelser för enskilda verksamhetsutövare utformas i enlighet med förvaltningslagens bestämmelser.

Kap 9. Avstängning av statligt anställda

PTS är positiva till att möjliggöra avstängning av anställda enligt utredningens förslag.

PTS ser en möjlig risk i att lokala arbetstagarorganisationer kan komma att tolka den överläggning som föreslås av utredningen som en förhandlingsskyldighet. Med detta i åtanke är det önskvärt att denna del av förslaget är tydligt formulerat så det framgår att det inte är frågan om förhandlingsskyldighet.

Kap. 10 Överprövning av säkerhetsprövningsbeslut

När det gäller förslagen i kap. 10 om överprövning av säkerhetsprövningsbeslut och likaså kap. 11 rörande vilken myndighet som ska ansvara för överprövningen kvarstår många frågor som behöver utredas vidare. PTS lämnar därför inte synpunkter på förslagen i dessa delar.

PTS ser däremot ett behov av att följande aspekter beaktas i det kommande utredningsarbetet.

Frågan om vilka process- och sekretessregler som ska gälla i överprövningsprocessen är viktiga för hur skyddet av den säkerhetskänsliga verksamheten hos beslutsfattaren ska kunna säkerställas.

PTS kan förstå att det kommer finnas en begränsning i partsinsynen som är nödvändig, och att det möjligen kommer krävas särskilda ombud i överklagandeprocessen men ser att det krävs vidare utredning för att säkerställa att den ordning som ska gälla är och upplevs rättssäker för den enskilde.

PTS ser även att det finns ett behov av att utreda frågan om hur ett nytt säkerhetsprövningsbeslut som fattats efter omprövning enligt den föreslagna lydelsen i 3 kap. 3 a § andra stycket säkerhetsskyddslagen ska förhålla sig till ett tidigare fattat säkerhetsprövningsbeslut som redan prövats och ändrats av överinstansen.

PTS ansluter sig dessutom till Arbetsgivarverkets framförda synpunkter avseende förslagets kap. 10 och 11.

Synpunkter på författningsförslagen

PTS föreslår att begreppet ”den samlade bedömningen”, se t.ex. 3 kap. 3b och 4 §§ säkerhetsskyddslagen, 22b § 2 p. lagen om offentlig anställning, inte införs utan att lagtexten i stället konsekvent använder ”säkerhetsprövning” som begrepp. Om dessa två begrepp börjar användas parallellt uppstår otydlighet och det finns risk att den samlade bedömningen anses vara något annat än säkerhetsprövningen.

PTS bedömer att den föreslagna 3 kap. 3 a § bör utgå eftersom den skapar otydlighet både vad gäller innehåll och placering i kapitlet. PTS föreslår att föreslagna första stycket omformuleras och flyttas till dagens 3 kap. 2 §; ”Med säkerhetsprövning avses en samlad bedömning av om den prövade kan anses lämplig från säkerhetssynpunkt att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten. Säkerhetsprövningen ska innefatta en bedömning (...)”.

Det föreslagna andra stycket i 3 kap. 3a § bör kvarstå i dagens 3 kap. 4 §, dvs. inte flyttas.

3 kap. 12 a: PTS är positiv till att i lag ange vilka personliga förhållanden som anses relevanta för säkerhetsprövning. För att uppnå enhetlighet inom säkerhetsprövning, oavsett vem som ansvarar för säkerhetsprövningen, bör dock lagförslaget omformuleras till ska-krav, se ovan sid. 1.

3 kap. 12 b: PTS anser att en identitetskontroll alltid ska genomföras vid säkerhetsprövning. PTS har svårt att se skäl till att underlåta en identitetskontroll när det gäller deltagande i säkerhetskänslig verksamhet. Detta förefaller också inkonsekvent i förhållande till övriga skärpningar i personalsäkerhetsregleringen.

Utredningen föreslår omformulering av 5 kap. 4 § säkerhetsskyddsförordningen. PTS har ingen invändning mot förslaget till omformulering men det skulle i den fortsatta beredningen kunna övervägas om det också ska införas ett krav på att dokumentera att kravet avseende utbildning i säkerhetsskydd är uppfyllt (se också föreslagna 2 kap. 4 a §, om behörighet.)

Detta yttrande har beslutats av divisionschef Catarina Wretman. I ärendets slutliga handläggning har verksjurist Hannah Malmberg, HR-specialist Anna Johansson samt jurist Jannike Ericson (föredragande) deltagit. Vid föredragningen närvarade även säkerhetsskyddschef Henrik Christiansson, HR-chef Åsa Ståhl samt enhetschef Katarina Holmqvist.

